

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Parochi'a in viéti'a constitutionala.

Ne am propusu a ne ocupá de cele ce se petrecu, si de cele ce am vediutu intemplantu-se in elementele, cari constituescu biseric'a dela re'ntrarea nóstra in constitutiune. Pana acum inse n'am trecut delá parochia. Am remasu aci mai multu din motivulu, ca parochi'a este locul, unde biseric'a este chiamata a realisá principiile Salvatoriului lumii. In urmare in parochia se vede, încát este biseric'a capace de viéti'a, si încát corespunde inaltei sale missiuni.

Au trecut acum diece ani, de cand parochi'a organisata pe bazele ei canonice, si-reguléza in-sasi afacerile ei bisericesci, scolare si fundati-onali. In timpul acest'a inse putienu este ce s'au facutu. Dar de ne vomu întreba, pentru ce aceste putiene rezultate, vom afá, ca ele nu-si au isvorulu loru in lege, ci in o rea aplicare a legii.

Legea, carea garantéza parochiei autonomi'a, si carea o investesce cu drepturi atât de insem-nate este fara indoiéla buna, precum buna a fost si intentiunea, pentru carea s'a adusu, dar re-sultatele sunt putiene, pentruca putienu este in-teresulu pentru progresulu si inflorirea parochiei din partea ómeniloru chiamati a-i conduce destinele.

Vorbindu adevverulu suntem necessitati a constatá, ca in parochia se încérca a se incuibá unu jocu de interese personali, carele fara sfiéla si fara frica de Ddieu voiesce a-i prepará pre-pasti'a. Acestu jocu periculosu se aréta mai

cu séma in alegeri. Privitoriulu impartialu a potutu constatá, ca fórte adesea, cand este verb'a de a se indepliní cutare postu din parochia, nu decide calificatiunea candidatiloru, ci de cele mai multe ori interesele cutarei familii, séu cutarui individu, carele seie ademení lumea in folosulu candidatului, pe care lu-spriginesce.

Lasatu de sene, séu sub o conducere buna poporulu si-indeplinesce chiamarea sa cum se cade, si nu elu este vin'a, daca lucrurile mergu reu in parochia precum nedreapta este dupa noi si imputarea, ce i-se face fórte adesea din unele parti, ca nu este capace de constitutiune; ci vin'a pentru tóte relele o pórtá acei demagogi, acea secta periculósa de ómeni, cari lu-seducu, si lu-esploatéza in folosulu loru individualu séu fam-liaru. Astfelu cand este verb'a a se alege pre-otulu séu invetiatoriulu, sortii cadu fórte adesea nu pre celu mai cualificatu, ci pre celu mai pu-tienu cualificatu, pentruca acest'a din urma este protegiatu de primariulu comunei, séu de altulu ce are influintia in comuna, pentru motivulu, ca este rudenia séu sunt in prospecte de asia ceva si altele.

Cu chipulu acest'a legea nóstra liberala si autonomi'a parochiei se aplica asia de reu, încát arare ori are poporulu folosulu realu in-tentionatu de legislatoru. Acést'a stare de lucruri incepe a devení nesuportabila, cu atât mai ver-tosu, cà déca vomu mai merge multu pe calea acést'a, ómenii voru devení din ce in ce totu mai pretensivi, încát mane poimane ne vomu tredí, cà in alegerile functionariloru din paro-

chia dictéza numai interesulu personalu, unu lucru, de carele se neferésca Dumnedieu.

De aceea apelamu la dnii protopresviteri, la scaunele protopresviterali si la venerabilele consistorie, si rogamu pe toti cei chiamati, se fia cu deosebita priveghiare asupra modului, cum se efeptuiescu alegerile, si se procédá cu tóta rigórea in casurile, in cari imtenpina abusuri, aplicandu cu tóta stricteti'a dispusetiunile regulamentului pentru deplinirea parochieloru din anulu 1878 si in genere dispusetiunile legii.

Conform legii nóstre organice parochi'a este autonoma, prin urmare ea insasi este chiamata a-si regulá si administrá afacerile ei bisericesci, scolare si fundationali. In sensulu legii inse tóte actele parochiei suntu supuse unui controlu aspru din partea organeloru superióre. Astfeliu organele superióre incependu dela protopresviteratu puaa sus la Metropolia au dreptulu si detorintiá a fi cu cea mai mare priveghiere asupra tuturoru, celoru ce se intempla in parochia, si in casu cand observa cea mai mica abatere dela lege séu celu mai micu interesu personalu, se pronuncie veto din parte-le, si se indrume parochi'a a luera conform legii si conform nécessitatiloru poporului.

Cu chipulu acest'a se potu delaturá multe neajunsuri, cari astadi apésa greu asupra vietii nóstre constitutionali, si vomu poté dèprinde poporu se-si precépa mai bine interesele, si se-si scia eserciá in folosulu seu drepturile sale constitutionali.

C u v e n t a r e

pentru dominec'a a XVIII-a dupa Rosalie.

Dedicata Ilustritatii Sale, Pré Santitului Domnu

IOANU POPASU

Episcopulu Caransebesiului

„Éra Simonu Petru vediendu a cadiutu la genunchii lui Jisusu dieendu: Esi dela mine, cá omu peccatosu sum Dómnne! cá lu cuprinse pre elu cutremuru si frica si pre toti cei ce erau cu densulu“ (Luca V. 8, 9.)

Pre intinsele ape ale lacului Ghenesaratu s'a petrecutu o intemplare dintre cele mai minunate. Dupa o nópte obositória, dupa pescuire indelun-

gata dar zadarnica, Petru cu consocii sei si-a trasu luntrele la malu si-si spalau mrejele sale. Când éca Mânt. Cristosu urmatu de multime de poporu vine catra densii, comanda lui Petru se indeparte catva luntrea dela uscatu, se urca intrens'a ca se invetie poporulu ce-i urmá. „Éra când a incetatu a grai a disu lui Simonu: Departéza-o la aduncu si aruncati mrejele vóstre spre pescuire.“ (16. 4.) St. Petru audindu porunc'a acést'a o implinesce, si vénéza o asia mare multime de pesci incát se enfundá luntrea cu ei. Acést'a vénare nemai pomenita, supranaturala lu-imple de spaima. Densulu cunósce si pricepe cá vénarea acést'a nu e rezultatulu norocului, nici alu intemplarii órbe, ci alu unei poteri mai inalte, mai coversitórie, si plinu de cutremuru si frica eschiamá la genunchii lui Cristosu: „Esi dela mine Dómnne! cá-ci omu peccatosu sum.“

Fric'a acést'a a fostu Iub. A. decisiva pentru sórtea mai de parte a lui. Ea l'a facutu venatoriu de ómeni, i-a adusu darulu santu alu Apostoliei, darulu intieptiunei de a propagá invetiaturile mantuitórie ale lui Cristosu, darulu vietii de a mosceni ceriulu. Fric'a lui Ddieu! oh cata binecuventare, cata fericire a adusu ea pre acestu pamentu! Candu rugulu ardea in flacari si totusi nu se mistuía Moise inspaimentatu de vederea acést'a straina „si ascunse fati'a lui, cá se temea se caute spre Ddieu“ (Esir III. 6.) Si fric'a sa acést'a lu facu eliberatoriulu lui Israilu de sub jugu strainu. Dar se nu mergemu asia de parte dupa esemple. Se privimu ce e aprópe de noi. In cascle acele unde domnesce fric'a lui Ddieu e pace, e prisosu, e indestulire. Imparechieri si nenocire inse in acele unde lipsesce fric'a lui Ddieu. De aci se vede cá fric'a lui Ddieu e unu mare bunu. Ea este inceputulu intieptiunei, prim'a trépta a scarei ce duce la fericire temporaria si vecinica. *Dara in ce se cuprinde fric'a lui Ddieu?* Éca o intrebare carea e destulu de momentósa, ca se dorimu cu totii deslegarea ei. Me voui incerca se facu acést'a spre zidirea, folosulu si invetiatur'a iubitiloru mei fii sufletesci. Fiti deci cu atentiune.

Ca o ghióce de nuca pre intinsele ape ale marii, asia de mica asia de nepotentiósa este Iub. A. luntrea vietii omenesci. Pre aceea o mâna venturile, o rapescu valurile, o inghite adunculu. Ceea ce suntu venturile, valurile si adunculu pentru ghiócea de nuca, suntu pentru omu ispitele, poftele si patimile. Precum acele fiacare seperatu si tóte laolalta se impreuna ca se nimicésca mic'a ghióce, asia aceste si-dau mana de ajutoriu ca se infranga debil'a luntre a vietii omenesci. Si omulu nascutu cu o inchipuire via, cu o iubire de sine nemargináta, cu unu doru

nestemperatu după fericire se crede, deca nu unu Ddieu, celu putinu stapanu preste sôrte. Sôrtea inse ride de elu. Astadi samena in inim'a lui speranti'a ca mâne se resara intrens'a desamagirea. Acum lu coplesiesce cu darurile sale ca in curend se-lu destepte lipsitu de ele. Acusi lu radica la culmea fericirei ca cu atatu mai simtita se-i fia nenorocirea ce-lu astépta. Lipsindu-i aceea comóra pre carea moliele si rugin'a uu o strica si pre carea furii nu o sapa nici o fura, lipsindu-i cârm'a credintiei poftete lu stapanescu si patimile lu conducu incetu lacelalaltu tiermuru alu vietii. Desamagitu, infratu, obositu cade densulu pre patulu de mórte. Si in fati'a vecei de ce tremura elu? Se indoesce de indoirea sa. Acum crede că este unu Ddieu si că va luá din manile Dlui indoite pecatele sale. Inse sudorile reci de pre frunte, fiorulu ce trece prin intrég'a sa fiintia, cutremurulu ce-lu cuprinde, spaim'a ce se cunoşce din tóte trasurile fetii sale, se fia óre semne vedute ale fricei lui Ddieu? Atunci telhariulu in fati'a furciloru inca se póte laudá cu fric'a de legile tieri sale.

Candu omulu plange de a supra unui sicriu iubit, candu cu inim'a infranta de dorere petrece la mormentulu ce-i erá in lume mai scumpu si mai iubit: parinti, frati, surori, sotia, prunci, amici, când sortea nemilósa inca neindestulata cu aceste victime, mai adauge asupra capului lui necasu preste necasu, lipse preste lipse, nenorocire preste nenorocire, atunci si celu nefricosu si-perde curagiulu si plinu de cutremuru recunoşce in lovirile sortii vointi'a unei poteri covirsitória. Se fia acestu cutremuru fric'a lui Ddieu? Atunci animalulu acel'a pre carele pentru întâia óra lu inhamezi si carele tremura de lucru neindatinatu, inca ar avé fric'a lui Ddieu.

Candu ceriulu se intuneca si radiele sórelui nu potu strabate prin nuorii negrii si grosi, candu plou'a pica in torenti; candu tunetulu face se se cutremure pamentulu, éra fulgerile ca nisce sierpi mari, luminosi strebatu aerulu lovindu, ucidiendu si aprindiendu, atunci tremura inim'a si in celu mai caragiosu, atunci si celu mai tare de sufletu recunoşce in turbarea elementorulu pre Facetoriulu lor. Dara acésta tremurare se fia ore fric'a lui Ddieu? Atunci lupulu, carele la vederea fulgerului lasa prad'a si hien'a, carea audiendu tunetulu se tavalesce urlandu in in pescer'a sa, inca ar trebui se aiba fric'a lui Ddieu.

Candu aburi preste aburi se gramadescu in pescerile subterane ale pamentului; candu prin expansiunea lor facu se se cutremure pamentulu si mai cumpliti decatu celu mai neimpacatu dusimanu alu tierii sale, devastéza case, sate si orasie, prefacendu tienutulu celu mai in floritoriu

intrunu gróznicu pustiu, de ce se teme omulu atunci? Se fia acést'a fric'a lui Ddieu? Atunci si dobitócele ce se intreću cu densulu in fuga, inca ar trebui se cunoşca fric'a lui Ddieu.

Cându sórele apune si nóptea acopere tóte cu velulu seu intunecosu, atunci adese radicu ochii mei spre ceriu si contemplan luminatorii noptii: lun'a si miriadele de stele. Privindu la multinea lor, la frumseti'a lor, la marimea lor, sufletulu meu sbóra din uimire in uimire. Tóte si-au cursulu lor, legile lor, firea lor, bagsama si locuitorii lor. Si tóte si urméza cursulu si-implinescu legile cu o precisiune admirabila, par că ar fi nisce fiintie insufletite, fiintie inzestrate cu minte si cu voia. Eu cunosc unse că densele sunt trupuri ceresci, trupuri ca si pamentulu acést'a pre carele traescu eu, trupuri ca si sórele acel'a ce me incaldiesce si da binecuventare agriloru mei. Cunosc mai departe că densele de sine nu sunt acolo, ci ca o mâna prea puternica le-a adusu la fiintia, o intielectiune nemarginita le-a facutu spre unu anumitu scopu, o voia prea santa le ocârmuesce. Privescu apoi la mine insumi. Cine si ce sum eu? Unu grauntiu de nasipu in asemenare cu densele, mai putinu decatu unu nimicu in asemenare cu mân'a cea puternica, eu intielectiunea nemarginita, cu voi'a cea prea santa, ce le-a produsu pre ele. Fiori reci me patrundu. Multu privescu univirsulu fara alu cuprinde. Cu spaima si cutremuru gândesc la aceea fiintia infricosiata ce a facutu tóte. Ceea ce se petrece in sufletulu meu se fia óre fric'a lui Ddieu? Dara atunci paganulu, ce se apropia cu sfiála mare de idolulu seu, inca ar, avea fric'a lui Ddieu!

Nu Iub. A.! acést'a nu este, nu póte se fia fric'a lui Ddieu cea adeverata, ci e numai o frica momentana, carea adi te cuprinde si mâne piere, carea te misca fara a te indreptá. Numai aceea este fric'a lui Ddieu, carea nu te parascesce nici o data, ci pretutindenea ti-urméza si te face se nu te clatesci, se nu te abati din cararile Domnului in tóte dilele vietii tale!

Ddieulu nostru este Iubitiloru! unu Ddieu viu adeveratu. Nu numai Ddieulu celu viu este Elu, ci si celu datatoriu de viétia. Nu numai Ddieulu vietii temporarie este Elu, ci si celei vecinice. Atotpoternicu, plinu de iubire, pliu de indurare, atotu dreptu, isvoru alu bunetati, carele pretinde, ca cei ce se inchina Lui, se o faca acést'a in dachu si in adeveru!

Atotpoternicu este Ddieulu nostru. „Tóte printrensulu s'au facutu si fara de densulu nimica nu s'a facutu, ce s'a facutu“ (Ioanu I. 2. 3.) viéti'a si darulu sunt in man'a Lui. Si tu crestine cand cugeti la acést'a si-ti mai aduci aminte ca te-a impartasitu cu darurile sale, că câte le

vedi in giurulu teu sunt lucruri mari, maretie si minunate, cari vadescu majestatea Lui, dar cà tu esti loru superioru prin sufletulu teu nemoritoriu, care e o schintee din Ddieire chiamatu la fericire vecinica, ce senti tu cà se petrece in launtrulu teu? In launtrulu teu se nasce, unu fiuru, carele se maresce, totu mai multu se maresce, pana când pre nesciute cadu in genunchi si sufletulu teu se desface in adorare in inchinatiune. Tu te admiri ca pre o minune, te sfiesci de tine ensuti, si incungiuri totu ce ar potea degradá inalt'a schintee ce da viétia trupului teu. Vedi inse! Ceea ce se petrece acum in launtrulu teu este fric'a lui Ddieu. Nu fric'a dobitocésca impreunata cu spaima, ci o frica purcésa din devotiune si adorare, carea este isvorulu celu mai curatu alu virtutiloru crestinesci. Admirarea ta, sfial'a ta, adorarea ta sunt fric'a lui Ddieu cea adeverata, „cà-ci nu ati luatú érasí duhulu robiei spre temere, ci ati luatú duhulu adoptarií, prin care strigamu Avva Parinte (Rom. VIII. 15.)

Si alu iubirei Ddieu este Ddieulu nostru. *Cà ci asia a iubitu Ddieu lumea, cà a datú pre Fiulu seu celu unulu nascutu, cà totu celu ce crede intru elu se nu péra ci se aiba viét'a de veci*“ (Ioan. III. 16.) Fiindu Elu Ddieulu iubirei pretinde si dela noi iubire: Iubire sincera, ferbinte, lucrátoria. Cere se-lu iubimu pre densulu din totu sufletulu, din tóta inim'a si din tóta poterea nóstra dreptu resplata pentru multele binefaceri ce ni le-a datu. Cere inse se iubimu si pre deaprópele nostru precum voimu se ne iubésca si acest'a pre noi. Si déca tu crestine urmezi acestei chiamari, déca implinesci porunc'a iubirei cu acuratetia si strictetia, ce simti tu in launtrulu teu? Simti fara indoiala, cà piere dusimani'a, ur'a si isband'a, piere nu de fric'a pedepsei pentru neimplinirea poruncei, ci pentru Ddieu, carele te iubesc cu iubire vecinica. Vedi inse! Ceea ce se petrece in launtrulu teu este fric'a lui Ddieu. „Cà-ci nu ati luatú érasí duhulu robiei spre temere, ci ati luatú duhulu adoptarií, prin care strigamu Avva, Parinte.“ Alu milei Ddieu este Ddieulu nostru. „Induratu si milostivu e Domnulu, indelungu rebdatoriu si multu induratu (psalm. 102. 8.) Elu nu voesce mórtea peatosului. Elu nu afla placere in chinurile si muncile vecinice ale fapturiloru sale, ci voesce întórcerea loru prin pocaintia, viét'a lor, fericirea loru. Voescé inse ca si noi se avemu inima milósa. „Fiti indurati precum si Tatalu vostru celu crescu induratu este“ dice fiulu lui celu intrupatu. Si déca noi plinimu acést'a, ce simtimu atunci? Simtimu ca piere tóta asprimea, tóta inventosiarea din launtrulu nostru si cà sentiulu de iubire se impreuna cu sentiulu milei

intru a sevirsí fapt'a de caritate. Si de ce nu recademu in asprime? Au dóra de fric'a pedepsei? Nu Iubitiloru! ci din iubirea fapteloru bune, din sentiulu gingasiu de a nu face superare Parintelui nostru celui prea induratu, carele ne incunúza cu mila si cu indurari. Acestu simtiu inse este fric'a lui Ddieu. „Cà-ci nu ati luatú érasí duhulu robiei spre temere, ci ati luatú duhulu adoptarií prin carele strigamu Avva Parinte!“

Si alu dreptatii Ddieu este Ddieulu nostru. „Elu tiene legamentulu seu in veacu, face dreptate celor apasati, da pâne celor flamendi, deslega legaturile celor ferecati in obezi, radica pre cei surpati, intieptiesce orbii, iubescé pre cei drepti, sustiene pre orfani si pre veduve si calea peccatoriloru o perde“ (psalm. 146. 7—9.) Fiindu elu Ddieulu dreptatii pretinde dela noi, ca la rondulu nostru se fimu si noi drepti cu deaprópele nostru. Implinindu noi acést'a vointia a Dlui, ce va urma? Aceea cà vomu parasí strimbetatea viclesugulu si asuprirea. Si din care indemnu vomu face acést'a? De fric'a pedepsei. Nu iubitiloru! cà asia facu paganii, ci din acelu indemnu mai inaltu de a ne perfectiuná mereu si de a ne apropiá mereu de parintele nostru crescu. Vedeti inse. Indemnul acast'a este fric'a lui Ddieu. „Cà-ci nati luatú érasí duhulu robiei spre temere, ci ati luatú duhulu adoptarií prin care strigamu Avva Parinte!“

Alu bunatii Ddieu este Ddieulu nostru. Voi'a lui santa este „ca toti ómenii se se mantuiasca si se vina la cunoscinti'a adeverului“ (I. Timot. II. 4.) De aci cunóscemu noi bunetatea lui. In bunetatea sa nemarginita este inse si prea dreptu! Elu a inzestratu pre omu cu voia libera, l'a facutu stapanu preste sine si fapt'a sa. Si déca omulu face binele, déca isi iá crucea si urméza lui Cristosu, déca tóte lucrurile sale le indrépta dupa legile Dlui si cu incredere neclatita intrensulu ambla pre calea virtutiloru crestinesci, de ce face densulu asia? De fric'a pedepsei? Au dóra érasí a luatú duhulu robiei spre temere? Se nu fia! Ci pentru ca uresce reulu, pentru ca nu voesce se fia robulu peccatului si despretiuesce jugulu faradelegei. Aci inse lucra fric'a lui Ddieu. „Cà-ci Ddieu nu ne-a datú duhulu temeri, ci alu poterii si alu dragostei si alu mintii sanetóse (II. Tim. I. 7.)

Acum sciti Iub. A. in ce se cuprinde fric'a lui Ddieu. Ea nu este atatu fric'a de pedépsa, ci mai multu facerea binelui pentru bine ensuti. imbratosiarea a totu ce este bunu, nobilu si folositoriu si santu, nisuinti'a de a ne perfectiuná mereu, sfial'a de a nu superá pre Ddieulu celu prea induratu si bunu prin peccatele nóstre. Mergeti deci de faceti si voi asemene. Temeti-ve cà veti perde pre Ddieu si adeverata fericire prin pe-

catele vóstre. Asia veti pune piciorulu vostru pre antai'a treapta a scarei ce duce la fericire durabila si neturburata. Ferindu-ve de tóta intinutiunea sufletésca si trupésca se va putea dice cá posedeti intieptiune, nu intieptiune lumésca ci cerésca, carea „este mai antaiu curata, apoi facetória de pace, blânda, plecata, plina de mila si de roduri bune, fara partinire si nefatiarnica“ (Iacob. III. 17.)

Éra Tu Dómne, Facetoriule Parinte dà-ne nóua acést'a intieptiune si imple inimile nóstre de fric'a ta, ca se te cunóscemu si se te marimu. Amin.

Sredistea-mica 29 Septembre 1880.

Mihai Juica,

presb. ort. rom

Din Basarabi'a.

Diarulu din Galati „Posta“ primesce o seria de corespondentie din Basarabi'a privitória la biserica si scóla, din care estragemu urmatóriele parti:

„La Rusi, biserica mai cu séma are fórte mare valóre in statu; cáci pe langa rolulu ei firescu de mórálitatea poporului, ea este intrebuintiata inca cá organulu celu mai credintiosu pentru sustinerea despotismului si respandirea panslavismului — Scól'a cade pe alu doilea planu, din cauza cá, fiindu bantuita mai cu séma astadi cá mólipsita de nihilismu, se considera cá dusimanu, care tinde la surparea monarhismului despoticu. Eata cuventulu, pentru care ingrijirea de biserica la Rusi este fórte mare, si episcopii loru suntu a totu puternici in eparchiile ce administréza, pe cându scótele suntu tare supravegiate si umilte prin mesuri disciplinare.“

„Eata de ce si in Basarabi'a de biserica s'a ingrijitu Rusii mai anteu. Intrég'a Basarabia anexata s'a alipitu bisericesce la episcopi'a de Chisineu, si se administréza de patru „blagocini“ (unu felu de protopopi d'ai nostri.) Imediatu dupa anexare, s'a interdisu tuturoru pretiloru de a oficiá in limb'a romana, chiaru prin satele romanesci. — Preotii romani, cari nu sciú rusesc, supusi la cele mai crude percuse-tii, suntu stramatati din comuna, in comuna cá dór s'ar lehemetisi, si s'ar duce in Romania. Si in adevèru, cei mai multi au parasitu Basarabi'a; ér cáti au mai remasu, suntu siliti de a invetia rusesc cu ori ce pretiu. Pe preotii betrani carii nu sciú rusesc, 'i pune in disponibilitate, chiaru de ar fi destulu de vigurosi pentru a mai servi inca; séu le tramite cá ajutóre preotii de prin fundulu Rusiei, cari 'i-spionéza la fia-care pasu, si reportéza episcopului cele mai neinsemnate lucruri. Am vediutu cu ochii mei preoti romani, betrani, venerabili de câte 70 de ani, batjocoriti facia cu poporenii loru in mijloculu bisericeii, la oficiarea celoru sante chiaru, de càtra noi loru colegi rusi tramisi acuma de episcopulu din Chisineu. Midialoculu celu mei siguru de rusificare, ce se intrebuintéza cu preotii romani din Basarabia, este acelu favoritu alu Rusiloru: preotii romani sunt permutati dela statele romanesci si bulgaresci; pen-

tru cá astfeliu se nu le remana alta alternativa de cátu séu de a se russi, séu de asi lua lumea in capu si a se duce, parasindu-si tóta gospodari'a loru. Astfeliu si facu rusii treburile, si astfeliu sciú a respleti toleranti'a ne mai pomenita ce au avutu in timpu guvernului romanu.“

„Veti sci inca, onorati lectori, cá persecuti'a romanismului in biserica se executeaza aici tocmai prin aceasi funtionari bisericesci, cari erau in functiuni si in timpulu Romaniei. Fostulu episcopu alu Dunarei de josu P. S. S. Melchisedecu scie acést'a mai bine de cátu ori cine; cáci ambii sei protoierei din Bolgradu si Ismailu si toti preotii favoriti sunt remasi in functiunile loru si astadi. Dintre acestia, romanofagulu celu mai inversiunatu este fostulu protoiereu de Bolgradu Iosifu Glisianu, actualmente blagocinu de Ismailu si antaiulu demnitaru bisericescu alu Basarabiei anectate. Pe acestu protoiereu Prea Santitulu Episcopu Melchisedecu mai ca nu-lu bagá in sinu, de dragu cei era, lu ayea ca Beniaminulu seu, si a fostu singurulu preotu din tóta Basarabi'a, caruia i s'au datu cele mai mari onorori bisericesci. Dara cându a plecatu Prea Santitulu Episcopu din Ismailu nu numai, cá n'a venitu se si iea diu'a buna dela siefulu si protectorulu seu in timpu de 14 ani, dér inca se pusese in fruntea acelor'a, carii se intreceau a arunca cu petre in protectorulu loru.“

„Prin tóte comunele urbane si rurale se facu subscriptii pentru construirea unei biserici la pólele Balcaniloru, la Sipca anume, in amintirea soldatiloru caduti acolo in tempulu resboiului din 1877/78. Aceste subscriptii se facu prin tóta Rusi'a. [Biserica va fi de o marime extraordinara; intransa se va face servitiu in fie care di.“

„Am disu in un'a din scrisorile mele de mai nainte, cá grija instructiunei a fostu cea din urma, la care s'a ganditu guvernulu rusu. Si in adevèru cá tocmai anulu acést'a s'au deschisu complectu scoli pe aici. Nu e vorba, scolile ce fusese in timpulu Romaniei prin orasiile Ismailu si Bolgradu s'au pastratu; dara pana acumu nu erau de cátu de forma cu cate unu profesor. In celel'alte orasie lipseau cu totul; eara prin comunele rurale d'abea de dupa Pasci incóce s'au deschisu cateva scoli. Unu lucru bunu merita atentiunea la scolile rusesci, localurile. De localurile scoliloru, ca si de localurile tuturoru institutiuniloru, Rusii se ingrijescu fórte multu si cheltuescu fara crutiare. Astfeliu tóte localurile de scóla atatu prin comunele rurale cátu si urbane suntu radicalu reparate. In acestu scopu s'a impusu comunelor cheltueli mari, numai se se faca lucruri bune. Scoli de fete pana in presentu nu se afla de locu. La Bolgradu se mantiene fóst'a scóla centrala, nu inse ca in tempulu Romaniei. Pe toti profesorii numiti in tempulu Romaniei i-a pusu in disponibilitate; si d'abia tolereaza pe acei ce si-au facutu studiele in Rusi'a. Limb'a bulgara nu este ca inainte limb'a studieloru; ci simplu numai tolerata ca limba, si acést'a inca facultativu si cu obligatiune de a fi predata dupa masa, ca obiectu secundaru. Veniturile acestei scoli voru fi luate in curendu de Statu. Intr'unu cuventu acést'a scóla nu va mai fi acea ce a potutu fi sub guvernulu si in tempulu nostru. — Cu Rusii Bulgarii nu se jóca cum s'au jucatu cu noi. La noi ei erau tari si mari la Bolgradu, astfeliu ca in propriulu nostu Statu si cu cheltueal'a nostra s'au crescutu sierpii, cari acumu cauta se ne musce,

candu au ajunsu se aiba si ei statu din grati'a altora, caci se scie ca mai toti Bulgarii astadi mai luminati suntu esiti din acest'a scola si din altele din Romani'a."

D i v e r s e .

* **Adunarea societății pentru fondulu, de teatru romanu** s'a tîenutu anul acest'a in Sibiiu. In 17 Octomvre s'a tîenutu prim'a siedintia, la carea au participatu Escel. Sa parinte Archiepiscopu si Metropolitu Mironu Romanulu, mai tota inteligenti'a romana din Sibiiu si o multime de inteligenti din Lugosiu, Timisióra, Dev'a Fagarasiu, Reghinu si alte locuri. In cuventulu de deschidere dlu vice-presiedinte accentuá cu deosebire valórea cea mare a acestei societăti pentru desvoltarea culturala a poporului nostru, si ca societatea dispune degia de o suma adunata 24 mii fl. la carea singuri trei domni Mocionesci au contribuitu cu preste 9000 fl. si ca daca Ceriulu ne va dá timpuri mai bune in celu mai-scurtu timpu amu poté fi in stare a deschide (teatrulu) scól'a cea dorita. Cu ocaziunea acestei adunări s'a sporitu fondulu pentru teatru cu 800 fl.

* **Primirea principelui Carol in Bucuresci.** S'a disu cá absentia indelungata a Domnului si Dómnei lasase unu mare golu in patria. Modulu cum au fostu Primiti MM. LL. la întórcere, spune restulu. Citimu adica in diariile din capital'a tiei unele cá acestea :

AA. LL. RR. principele Carol si principes'a Elisabeta au sositu la 7 óre si 10 minute, cu unu trenu specialu, la gar'a Cotroceniloru, care a fostu cu bogatia ornata si iluminata. Sosirea trenului princiáru a fostu salutata cu unu mare entusiasmu de cátra o multime considerabila care se imbulzea pe cheu si prin intrarile garei; strigarile de ur'a s'au prelungitu, de mii de ori repetate, pana candu AA. LL. RR. au parasitu vagonulu salonu pentru a se scobori pe cheu, unde au primitu felicitarile respectuóse ale tuturor inaltiloru demnitari ai Statului si ale unui mare numeru de dómne, care tóte au oferitu gratiósei nóstre suverane buchete de flori fórté frumóse. E. S. mitropolitulu primatu, toti ministrii, episcopulu catholicu, presiedintele senatului, gubernatorulu bancei, mai multi generali, presiedintii. Curtiloru si tribunaleloru erau fatia; apoi la spate se indesá multimea de notabilitati politice si oficiale o multime de oficeri superiori si unu poporu numerosu, care neputendu se se apropie de AA. LL. RR. agitau in aeru batiste si pelarii si strigau urr'a.

Principele si principes'a pareau fórté viu miscati de acést'a primire entusiastica, careia AA. LL. i-au radicatu numai de cátr caracterul oficialu si ceremonialu, intindiendu manile tuturoru aceloru ce se apropiau si vorbindu fia-caruia cu multa buna-vointia Principele, de mai multe ori, facea se i se deschida rendurile multimei, pentru a da mana cu persónele prea departate. Primirea in salonulu garei a duratu mai bine de 20 minute.

Caletori'a A. S. R. principelui Carol I alu Romaniei, dela Verciorov'a si pana la Bucuresci, n'a fostu de catu urmarea onoru mari ovatiuni; in cele

mai mici gare, poporatiunile rurale erau striase pe acolo si aclamau pe augustii caletori in trecerea loru. — Trenulu princiáru nu s'a opritu de cátr pe la statiunile principale ale liniei; acolo principele Carol se dedea josu din trenu si primea omagieile carii ii erau adressate in tóte locurile si continuu, fórté numeróse si entusiaste. Principes'a, primea in vagonulu seu salonu felicitarile privilegiate ale aceloru cari se poteau apropia mai multu de trenu, éra din parte, ovatiunile multimei, carora A. S. R. le respundea print'runu surisu neintreruptu. Darurile buchetaloru de flori primite de dens'a in totu percursulu drumului, au fostu fórté mari, asia incát ajungendu la Cotroceni, vagonulu salonu in care venise, érá aprópe plinu de acele flori.

D-nu Brateanu, presiedintele consiliului de ministri, d-lu Teriachuu ministrulu de interne, si d-lu colonelu Falcoianu, membrulu directiunei princiárie a drumuriloru de feru romane, au fostu de an primitu de AA. LL. RR. la gar'a de frontiera a Romaniei. D-lu Dim. Sturdza se afla de asemenea in trenulu princiáru.

"G. T."

* **Multiamita publica.** Dlu Chiril Moczica din San-Nicolaulu mare de presente locuitoriu in Surducumare a donatu bisericeii din Surducu doue icóne. Pentru acést'a fapta mariuósa i-esprima mai multi locuitori din Surducu pe acést'a cale multiamita publica.

* **Alegere de preotu** s'a tîenutu in comun'a Surducumare, alegendu-se dlu teologu absolutu Ioachim Dabiciu. I-dorimu viétia indelungata si celu mai bunu succesu pe acést'a cariera frumósa, dar plina de cele mai mari greutati.

* **Fagarasiulu nou.** „Faru! Constantie“ ne spune cá: „Treidieci si doua de familii din Fagarasiulu Transilvaniei a sositu la Hârsiov'a. Administratiunea a dispusu a infiinti'a cu ele unu nou satu romanu la Haiaraclor (vechiulu satu turcescu parasitu actualminte.) Alte familii suntu pe drum trebuindu a ajunge pana la toamna. Li se acorda tóte inlesnirile si intréga protectiune administrativa. In urm'a intrevenirii prefecturei, s'a arobatu de cátra administrati'a domeniiloru, a li se dá gratuitu din padurile cele mai apropiate ale statului lemnele necesare pentru a-si construi casele. S'a dispusu ca noulu satu se pórté numele „Fagarasiulu Nou.“

* **Principele Carol in tabar'a dela Tiganesci.** M. S. R. Domnulu, insotitu de d. ministru de resboiu, de d. generalu comandantulu diviziei II militara teritoriala, de d. inspectoru generalu alu serviciului sanitaru alu armatei si de adjutantulu de serviciu, a pornitu cu trenulu specialu, la 9½ óre de diminetia, la Crivin'a. Aci Maria Sa Regala a fost intempinatu de d. generalu Radovici, comandantulu trupeloru din tabar'a Tiganesti si de statulu-majoru alu trupeloru, de d. prefectu alu judetiului Prahova, de d. primariu alu orasiului Ploesti si de unu numerosu publicu. Inotitu de persónele de mai susu, Maria Sa Regala a mersu in trasura de la gar'a Crivin'a in tabara, unde a fost intempinatu de quartierulu generalu si de toti d-nii siefi de corpuri, si a luat ací dejunulu. La sfersitul mesei, Prea inaltulu nostru Domnu a redicatu unu toastu, esprimandu via placere ce resimte de a se regasi, dupa dóue luni de absentia, in mijloculu braviloru si iubitoru Sei ostasi. D. ministru de resboiu a multie-

mitu in numele armatei, aretandu fericirea ce ea resimte de a vedea érase in fruntea ei pe Augustulu Seu comandant suprem, care in timpul de pace ca si in resboiu, nu incetéza de a-lu dovedi constanta sa solitudinea, si a beutu in sanetatea MM. LL. RR. Domnului si Dómnei. Domnulu a incalcatu apoi, si, insocitu de intregulu statu-majoru, S'a dus in centrulu taberei, a ordonatu a se da semnalulu adunarei generale. Tóte trupele s'au pus sub arme; in 7 minute infanteria, in 11 minute artileria si cavaleria, au fost gata si asiezate pe frontulu de bandiera. Maria Sa Regala a trecut, de la flanculu dreptu, trupele in revista, care lu-aclamau cu mare entuziasm. Dupa ce a cercetatu cu deamenuntulu instalarea taberei, pe care a gasit'o in cele mai bune conditiuni, Maria Sa Regala a inspectatu fiecare parte de trupe in detaliu, si a terminatu inspectiunea printr'o manevra cu focuri a trupeloru de infanterie, sustienuta de artilerie si cavalerie. Defilarea generala a incheiatu acésta prima di de inspectiune. In tabera erau prezenti: 1-iul si 2 batalion de venatori, alu 2 regiment de infanterie, alu 7 si 22 regiment de doboranti, 4 baterii din 1-iul si 4 baterii din al 2 regiment de artilerie, alu 2 regimentu de rosiori, si alu 4 de calarasi. Inainte de plecare, Maria Sa Regala a inspectatu ambulantiile, unde se aflau numai 16 bolnavi, si din cari nici unulu de bóla grava. La 5 óre, Maria Sa Regala, fórté satisfacutu de starea in care a gasitu trupele, serie gazet'a oficiala, care ne da aceste amenunte, a pornitu spre gara Crivin'a, si de acolo, cu trenulu specialu, spre Bucuresci, unde a sositu in gar'a Cotroceni la órele 6 séra.

„Timp.“

* **Ministrulu comunu de resbelu** a emisu o ordinatiune, prin carea dispune, cá pe viitoriu transporturile de militari, ce se voru face in timpul de iérna sè-se provéda cu tióle. Soldatii bolnavi pre langa mondu capeta unu tiolu, ér cei sanatosi doi insi câte unu tiolu.

* **Monumentulu pentru Virgiliu.** In Septembrie 1882 voru fi 1900 de ani de candu a moritu Virgiliu. care dupa cum se scie era nascutu in Mantu'a. Locuitorii din Mantu'a au de gandu se deschida o subscriptiune si adeca nunumai in Itali'a ci in tóte centrurile intregi lumi civilizate, pentru ca se se radice marelui poetu unu grandiosu monumentu.

* **Unu advocatu consciintiosu.** De curendu a muritu in Milanu unu advocatu, care a lasatu tóta averea sa cea fórté insemnata spitalului de nebuni de acolo. Legatulu la insemnatu cu titlulu: „Restitutiune“ (reinapoiare). In testamentu explica acést'a denumire dicendu, cá si-a tienutu de datorinti'a s'a, se reintórca banii érase primitiviloru loru proprietari, deórece elu nu póte se declare decatu de nebuni pe toti acei ómeni, cari 'si risipescu banii cu procese inaintea tribunaleloru si carora are de a multiami averea s'a. — Ddiu se lu-erte — a fostu omu totu atatu de consciintiosu, pe cât si omu de spiritu.

* **Politiai „onesti“** — Mai dilele trecute s'a intemplatu in Constantinopolu unu furtu cu unu sfer-situ demnu de amentitu. Trei hoti inarmati din talpi pana in crestetu intrara intr'o nópte in locuinti'a unui prusianu si amenintiandu-lu cu mórtea l'au facutu se se lase se fie legatu. Legatulu lasa furiloru césorniculu de aur si patru lire. Hotii nemul-tiamiti cu acestea, lu-amenintiara din nou cu mórtea daca nu le va predá cheile dela cas'a cu bani. Ame-

nintiutulule le dete cheile dela casa, care se aflá in etajulu alu treilea si hotii plecara plini de bucurie la locul amentitu. Soti'a prusianului, care audise din odai'a laterala tóte cele vorbite, esi usóru din odai, taiá legaturile sotiului ei si armenduse amendo cu revolvere se furisiera cu precautie in etajulu alu treilea. Hoti impartiau paralele. Cei doi soti tragu cu revolverele si restórna pe doi din ei, iér alu treilea predandu-si armele se róga se-i cratie viéti'a. Prusianulu intorcendu acum foi'a, legá pe hotiu si lasandu-lu sub paz'a sotiei sale armate cu revolverulu, se duse la santinela *zeptiloru* din Megeare si cere se vorbéscu cu oficerulu de servitiu. Spunendu-i-se cá e absentu, elu intreba de cei doi sub-oficieri, nici acésti'a inse nu erau acolo. Prusianulu luá patru zaptii si plecá cu ei la locuinti'a s'a ca se le predea pe hoti. Ajungendu in etajulu alu treilea cei patru zaptii se aflá in fati'a oficerului loru legatu butoiu, si langa densulu cei doi sub-oficieri impuscati. Soti'a prusianului puse capetu acestei *revederi*, provocandu pe sotiulu seu se alunge pe zaptii cu revolverulu. Dupa aceea alerga la consulatulu generalu prusianu care luá in primire pe cei trei vizitatori nocturni.

„Resb.“

* **Rectificare.** In nrulu ultimulu alu acestei foi s'a publicatu constituirea societatii tinerimei dela institutul pedagogico-teologicu din Aradu pe anulu 1880/1 scolasticu, cu care ocasiune din neprecautiune a ramasu numele aloru trei membri din comisiunea censuratóre nepublicatu si anume: Domnii Mihaiu Marcuti, Nicolau Boscaiu si Nicolau Crasimariu, prep. c. III. ceea ce prin acést'a se aduce la publicitate. — Comitétulu.

* **Notitie bibliografice.** A aparutu in editur'a „Junimii“ din Iasi: *Novela*, de N. Gane, volumulu I 317 pag. Volumulu II va apareu in curendu. Aparute in editur'a libreriei Socec si comp. *Lectiuni de aritmetica*, lucrate in modu pedagogicu pentru clas'a I si II primare, editie fundamentala revezuta; numeróse exercitii de calcule si probleme la textulu ficarii lectiuni; calauza invetiatiului cuprinsa in note, carte aprobata de ministeriulu invetiatiiloru publice, — de St. C. Mihailescu; 70 bani. *Manualu de Stilistica*, pentru scólele secundare, de M. Strajanu. *Gramatic'a romana* pentru scólele secundare de M. Stajanu.

* **Ce face tieranulu fumatoriu in desperare.** Despre acést'a ne da deslusire o scrisóre dela Dév'a care ne spune, ca scumpindu-se din nou tutunulu in tíera la noi si inca fórté tare, bietii ómeni s'au lasatu parte mare de fumatu, altii in desperarea loru a descoperitu o alt'a érba, care póte este de totu lipsita de tari'a ametitória a nicotinelui, dara are marelé avantagi, ca se capeta cu pucina ostenéla si fara plata prin paduri, unde cresce ascunsa de vederea ochiloru ageri ai impiegatiloru financiari si de unde tieranii si o potu procura mai iute ca tutunulu din traficele, cari se afla câte un'a numai in treia seu a patr'a comuna, cá pe traficani i punu la dare de venitu dna vendiarea tutunului. Scrisórea ce o primimu ne mai spune, cá frundi'a ce au aflatu-o omenii din vreo câteva comune de prin pregiurulu orasiului Dev'a ar fi chiaru „cu multu mai buna si aromatica, de cátu tutunulu ce se vinde prin trafice“ si cá multi s'au dedatu cu ea si o sporescu tare. Nu cumva e vorb'a aci de asianumitulu potbalu?

Despre acest'a inse nu scim se fia „mai bunu si aromaticu ca tutunulu,“ de aceea amu fi fórte curiosi se aflamu ceva mai de aprópe despre aceea planta minunata, care ar poté inlocui tutunulu. „G. T.“

Concursu.

Conformu ordinaciunei Ven. Cousistoriu din 10. Iuliu a. c. Nr. 1672. se deschide concursu pre vacanta parochia din comun'a *Fiscutu* protopresviteratulu Lipovii pana in 16. *Novembre a. c.*

Alesulu are a dá orfaniloru competinti'a cuvenita din sesiune, biru, si stola pana la 6. Iuniu 1881.

Emolumintele sunt un'a sesiune de 30. jugere, intravelanulu 1/2 jugeru, birulu dela 180 case, si adeca: dela sesiune 60, dela o jumetate sesiune câte 30, si dela 1/4 sesiune câte 15, ér dela dileri câte 10 oche de grau.

Dela recurinti se cere cualificatiune prescisa pentru parochie de clas'a prima, si numai candu nu s'ar afla atare recurrenti se voru primi si cei cu pregatiri numai pentru clas'a a dou'a,

Recursurile instruate dupa recerintia si adresate comitetulu parochialu se se tramita pana in 16 Noemvre Rvs. D. Protopopu Ioanu Tieranu la Lipova.

Recurrentii au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatóre la biserica pre asi areta desteritatea in cantari, si cuventare,

Fiscutu 5. Octobre 1880.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** protop. m. p.

Se deschide pentru deplinirea statiunei invetiatoresci diu *Musca* protop. es. si cerculu insp. de scóle Vilagosiu (Siri'a) cu terminu *pana in 26. Octomvre a. c. st. v.* in care diu'a se va tiené si alegerea.

Emolumintele: 120 fl. 12 jugere pamantu aratoriu, 4 jug. fenatiu, 3 jug. pepenisce, un'a canepisce, 9 orgii lemne din care se incaldiesce si scól'a, cuartiru cu gradina 1 1/2 jug. pentru scripturistica 8 fl. si in fine dela veri care inmormentare 50 cr.

Recurrentii au a-si instrúa recursele in sensulu celoru prescise si ale tramite protopopulu inspectoru subscrisu; ér in un'a din dumineci séu serbatori a se presentá in biserica pentru a-si aratá desteritatea in cantu si tipicu.

Musca 22 Iuliu 1880.

Comitetulu parochialu.

In centielegere cu mine: **Georgiu Vasilieviciu** m. p. protopopulu Vilagosiului.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la Scól'a confesionala de a 2. Clasa, din Comun'a *Chelnicu* Cottulu Carasiului, Protopresbiteratulu Oravitiei, se escrie concursu pana in 8. Octomvre a. c. v.

Emolumintele sunt 300 fl. in bani la anu, pentru cuartiru 60 fl. 4 orgii de lemne in natura seu relutu in bani a 10 fl. de orgie, 40 fl. din care si scóla are a se incaldi.

Doritorii de a ocupa acestu postu au a-si trimite recursurile loru instruate, in sensulu statutulu organicu si adresate Comitetulu parochialu Domnului Protopresbiteru Iacob Popoviciu in Oraviti'a pana la terminulu prefiptu.

Sig. Chelnicu in 1. Sept. 1880.

Comitetulu parochialu.

In centielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.

Pentru statiunea invetiatoresca confesionala romana din comun'a *Constanti'a* inspectoratulu B Comlosiului, Cottulu Torontal se escrie concursu pana in 2 *Novembre vechiu a. c.* candu va fi si alegerea.

Emolumintele sunt:

I. *Din partea comune:* in bani gata 60 fl. v. a., in naturalie 30 meti grau, paie câte se voru recere pentru scóla si locuinti'a invetiatoriului, dela inmormentari si parastasu a. 20 cr. v. a. cortelu liberu si gradin'a de legumi cu 800 orgii.

II. *Din partea dominiului Ioanu Nako de Nagy-Szt. Miklós:* 3 jugere pamantu aratoriu de clas'a I. fara nici o contributiune, 4 orgii de lemne, care comun'a e deobligata a le cará in curtea scólei, in bani pentru scripturistica 5 fl. 4 cr.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si adresa recursurile loru conform statutulu organicu cu atestatele necesarii comitelulu parochialu si a le trimite inspectorulu scolariu Paulu Tempea in Toraculu-mare, post'a ultim'a Bega-Szt-György. Cottulu Torontal, pana la terminulu prefiptu.

Toraculu-mare 26 Septembrie 1880.

Paulu Tempea,

inspectoru de scóle.

In centielegere cu comitetulu parochialu.

In urmarea decisulu Venerabilulu Consistoriu din 18 Iuliu a. c. 1521. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante din comun'a *Chisdi'a*, protopresviteratulu Lipovii pana in 8 *Noemvre a. c.* in carea diu'a se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt una sesiune de pamentu, si cortelu liberu, si 100 fl. din fondulu preotiescu. Preotulu fitoriu va fi deodata si invetiatoriu.

Recurrentii dela cari se cere calificatiune de clas'a III. voru avé a-si inaintá recursele sale instruite cu documintele recerute la parintele protopopu Ioanu Tieranu in Lipov'a.

Chisdi'a 30. Septembrie 1880.

Comitetulu parochialu.

In centielegere cu mine. **Ioanu Tieranu,** protop.